

PRIKAZ KNJIGE

Dujam Kovač^a

Prof. dr. sc. Anita Pavković Banke i bankarstvo – trendovi i izazovi

Narodne novine, Zagreb, 2024., 348. stranica

OPĆI PRIKAZ DJELA

Monografija „*Banke i bankarstvo – trendovi i izazovi*“, koju je uredila prof. dr. sc. Anita Pavković, predstavlja vrijedan doprinos literaturi o suvremenom bankarstvu. Objavljena 2024. godine u nakladi Narodnih novina. Monografija istražuje ključne aspekte koji oblikuju suvremeno bankarstvo, uključujući digitalnu transformaciju, primjenu novih tehnologija poput umjetne inteligencije i blockchaina, održivo financiranje s naglaskom na zelene projekte i ESG (*engl. Environmental, Social, Governance*) kriterije, te upravljanje rizicima kao što su tržišni, kreditni i operativni rizici. Dotiče se evolucije poslovnih modela banaka, regulatornih okvira i perspektive korporativnog upravljanja. Također, obuhvaća disruptivne inovacije koje prijete tradicionalnom bankarskom sektoru te razmatra implikacije računovodstvenih standarda te ulogu interne revizije u suvremenom bankarstvu.

Monografija je rezultat zajedničkog rada renomiranih autora iz akademske zajednice, regulatornih institucija i bankarskog sektora. Svako poglavlje obrađuje specifične teme ključne za razumijevanje poslovanja banaka istodobno po-

vezujući teorijske osnove s praktičnim uvidima, analizom recentnih podataka i zakonskih okvira.

Monografija je namijenjena širokom krugu čitatelja, od znanstvene zajednice, preko regulatora, supervizora i bankara, do studenata ekonomije. Usmjerena je na pružanje preporuka i smjernica korisnih za pripadnike bankarskog sektora, kao i one pojedince koji žele postati dijelom tog profesionalnog okruženja, te edukatorima, što ovo djelo čini značajnim izvorom informacija za prilagodbu dinamičnim promjenama u bankarskom sektoru.

Analiza strukture i sadržaja rada

Monografija je strukturirana kroz jedanaest poglavlja, koja pružaju sveobuhvatan pregled ključnih tema suvremenog bankarstva. Poglavlja su koncipirana kao relativno neovisne cjeline, što čitateljima ostavlja slobodu da istražuju pojedine teme prema vlastitom interesu. Središnja poveznica svih poglavlja su suvremeni trendovi i izazovi s kojima se bankarski sektor suočava. Stoga, iščitavanje knjige kao cjeline omogućuje dublje razumijevanje razvoja bankarskog sektora i njegovih ključnih aspekata.

^a D. Kovač, dr. sc., docent, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet (e-mail: dujam.kovac@efst.hr). Prikaz je primljen u uredništvo 13.02.2025. godine, a prihvaćen je za objavu 06.10.2025. godine.

Poglavlja u knjizi strukturirana su pregledno i jasno, započinjući teorijskim uvodom koji pruža znanstvene i stručne spoznaje vezane uz temu, a nastavljaju se praktičnom analizom aktualnih podataka, zakonskih okvira i rezultata ranijih istraživanja. Svako poglavlje završava iznošenjem zaključnih teza te popisom literature i bilješkama koje dodatno objašnjavaju važne pojmove i upućuju na relevantne izvore. Dodatnu vrijednost knjizi daju „mozgalice“ s pitanjima za promišljanje i sugestijama za daljnje istraživanje, koje potiču čitatelje na dublje razumijevanje tema i njihovu praktičnu primjenu. Većina poglavlja nudi i poveznice na korisne internetske izvore te poslovne slučajeve, što omogućuje uvid u konkretne primjere i povezivanje teorije s realnim izazovima.

Knjiga započinje poglavljem pod naslovom „*Nova era bankarstva i bankarenja: Trendovi i izazovi upravljanja*“, koje je napisala, glavna urednica monografije, prof. dr. sc. Anita Pavković. Ovo poglavlje donosi sveobuhvatan pregled suvremenih trendova u bankarstvu, s naglaskom na digitalnu transformaciju, primjenu umjetne inteligencije (AI), pregled poslovnih modela banaka, analitiku i metriku mjerenja efikasnosti i stabilnosti banaka te perspektivu primjene suvremenih modela čišćenja bilanci. Autorica analizira evoluciju distribucijskih kanala u bankarstvu, naglašavajući tranziciju od tradicionalnih poslovnica prema digitalno vođenom bankarstvu. Iako su fizičke poslovnice i dalje prisutne, sve veći naglasak stavlja se na elektroničko i mobilno bankarstvo te alternativne oblike plaćanja, poput „*tap-and-go*“ tehnologije. Razmatrani su izazovi digitalizacije bankarstva u Hrvatskoj, uključujući sigurnost podataka, regulatorne prepreke i visoke troškove implementacije novih tehnologija. Prvo poglavlje stavlja naglasak na ključne aspekte primjene umjetne inteligencije (AI) u bankarskom sektoru, što je ključ za optimizaciju bankarskih procesa. AI se koristi za unapređenje upravljanja rizicima, primjerice predviđanje kreditnih gubitaka i sprječavanje prijevara. Osim toga, digitalni asistenti poput „*chatbotova*“ omogućuju personalizaciju korisničkog iskustva kroz prilagođene preporuke i bržu komunikaciju s klijentima. No, primjena AI-a donosi i značajne izazove, posebno u području regulative, zaštite privatnosti i otpornosti na kibernetičke napade. Stoga se naglašava

va potreba za jačanjem regulatorne usklađenosti banaka s tehnološkim inovacijama kako bi povećale svoju otpornost i konkurentnost na tržištu. U nastavku, autorica klasificira poslovne modele banaka prema ključnim aktivnostima: maloprodajni, veleprodajni i investicijski modeli. Povijesna analiza pokazuje kako su banke nakon financijske krize 2007./2008. postupno prilagođavale svoje poslovne modele kako bi smanjile rizik i povećale stabilnost. Promjene kamatnih stopa i nova tržišna kretanja identificirani su kao glavni čimbenici koji će potaknuti daljnju transformaciju poslovnih modela. Slijedi pregled tradicionalnih i suvremenih pokazatelja uspješnosti banaka. Klasični pokazatelji poput povrata na aktivu i kapital dopunjeni su naprednim metrikama kvalitete aktive i kapitalne strukture, koje su ključne za nadzor poslovanja nakon financijske krize. Autorica naglašava važnost prilagodbe analize novim zahtjevima tržišta i regulatornih tijela. Zaključno, poglavlje se fokusira na primjenu suvremenih modela čišćenja bilanci banaka, ističući preventivne i reaktivne strategije upravljanja lošim kreditima.

Drugo poglavlje knjige pod naslovom „*Pravni okvir poslovanja kreditnih institucija u Europskoj uniji*“, autora Daria Hlupića Radića ističe razloge i ciljeve regulacije, ključne propise te međunarodne standarde koji utječu na poslovanje i nadzor banaka. Povezuje se povijesni razvoj regulative s aktualnim zahtjevima, pružajući čitatelju uvid u složeno pravno okruženje kreditnih institucija. Razlozi i ciljevi regulacije opravdavaju se kroz četiri ključne točke: zaštita deponenata, održavanje stabilnosti sustava, ravnoteža ponude novca i unapređenje kvalitete bankarskih usluga. Raspravlja se o izazovima regulacije poput visokih troškova usklađivanja. Nastavak analize regulatornog okvira obuhvaća međunarodne standarde (Basel I, II, III), propise Europske unije te ključne elemente bankovne unije – jedinstveni nadzorni mehanizam, sanacijski mehanizam i sustav osiguranja depozita. Pružen je osvrt na evoluciju hrvatskog bankovnog sustava te istaknuta prilagodba zakonodavstva nakon ulaska Hrvatske u EU i europodručje, s osvrtom na ulogu Hrvatske narodne banke (HNB). Zaključno, naglašava se važnost sustavne regulacije i nadzora za stabilnost financijskog sektora te zaštita deponenata.

Treće poglavlje pod naslovom „*Inovativni principi korporativnog upravljanja u bankama*“, autora izv. prof. dr. sc. Bojane Olgić Draženović i doc. dr. sc. Ivana Gržete, bavi se suvremenim pristupima korporativnom upravljanju u bankarskom sektoru, s posebnim naglaskom na aktualne trendove i regulatorne zahtjeve u Europskoj uniji (EU) i Republici Hrvatskoj (RH). Razmatrani su ključni elementi korporativnog upravljanja, kao što su efikasnost rukovodstva, revizija, upravljanje rizicima i transparentnost. Uvodno je definirano korporativno upravljanje kao sustav pravila i praksi usmjerenih na koordinaciju između uprave, nadzornog odbora, dioničara i drugih interesnih skupina, s ciljem osiguravanja održivog poslovanja banaka. Ključni aspekti obuhvaćaju upravljanje rizicima, transparentnost poslovanja, zaštitu prava dioničara i sustave nagrađivanja povezane s poslovnim rezultatima. Naglašava se važnost novih zahtjeva vezanih uz korporativne strategije i nefinancijsko izvještavanje, pri čemu ESG kriteriji postaju ključni standardi za ocjenu održivosti poslovanja. Analizirane su EU direktive poput NFRD (*engl. Non-Financial Reporting Directive*). Specifičnosti korporativnog upravljanja u hrvatskim bankama istaknute su kroz izazove prilagodbe informacijskih sustava, digitalnu transformaciju i primjenu ESG kriterija. Zaključno, poglavlje naglašava važnost korporativnog upravljanja za jačanje stabilnosti i transparentnosti bankarskog sektora. Inovativni pristupi, poput izvještavanja o ESG kriterijima i integracije održivosti u korporativne strategije, ključni su za konkurentnost i dugoročnu uspješnost banaka.

Četvrto poglavlje pod naslovom „*Evolucija upravljanja tržišnim rizicima – Jučer, danas, sutra*“, autora prof. dr. sc. Saše Živkovića, analizira povijesni razvoj, suvremene regulatorne zahtjeve i buduće izazove u upravljanju tržišnim rizicima. Autor detaljno prikazuje metode procjene tržišnog rizika, od osnovnih pristupa do složenih internih modela poput Value at Risk (VaR), Stressed VaR (SVaR) i Expected Shortfall (ES). Tržišni rizik definiran je kao ključna prijetnja financijskoj stabilnosti banaka, pri čemu se naglašava utjecaj financijske krize 2008. na razvoj regulatornih okvira poput Basela III i IV. Glavni dio poglavlja fokusira se na pregled regulatornih pristupa upravljanju tržišnim rizicima. Prikazan je standardizirani pristup kao jedno-

stavniya metoda za procjenu rizika, dok su modeli, poput VaR-a, SVaR-a i ES-a, analizirani kroz konkretne primjere izračuna. VaR mjeri maksimalni potencijalni gubitak, SVaR uključuje stresne scenarije, a ES pruža točniji prikaz gubitaka u ekstremnim uvjetima, čime se nadilaze ograničenja VaR-a. Istaknuti su izazovi procikličnih modela, koji kasne za stvarnim događajima i neuspješno predviđaju krize. Autor predlaže daljnju integraciju makroprudencijalnih politika kao dopunu mikroprudencijalnih mjerama za smanjenje sistemskog rizika. Zaključno, poglavlje naglašava važnost primjene naprednih modela i regulatornih mjera za povećanje otpornosti bankarskog sustava.

Peto poglavlje pod naslovom „*Kreditna struktura banaka u Europskoj uniji*“, autora prof. dr. sc. Anite Pavković i dr. sc. Augusta Cesareca, analizira strukturu i značaj kreditnog portfelja banaka u EU i RH. Autori pružaju pregled kreditne aktivnosti, vrsta bankovnih kredita i njihovih ekonomskih funkcija. Ističe se ključna uloga kredita kao najvažnije stavke aktive banaka i pokretača gospodarskog razvoja. Bankovni krediti analizirani su kroz njihovu povezanost s ekonomskim rastom. Naglašava se važnost kredita kao glavnog izvora vanjskog financiranja za poduzeća i stanovništvo. Trendovi kreditne aktivnosti u EU ukazuju na poboljšanje kvalitete kredita posljednjih godina, no učinci visoke inflacije i povećanja kamatnih stopa izazivaju dodatne rizike, osobito na tržištu nekretnina. U RH su vidljivi slični trendovi, s rastom kreditnog portfelja stanovništva, dok sektori građevinarstva i poslovanja nekretninama nose značajne rizike zbog visokog udjela neprihodonosnih kredita. U zaključku ističe se kako će budućnost kreditne politike banaka biti obilježena rastućim zahtjevima za „zelenim“ financiranjem i upravljanjem klimatskim rizikom.

Šesto poglavlje „*Implementacija održivosti u poslovanje kao temelj sinergije korporativnog i financijskog sektora*“, autorica Jasminke Rojko i Ane Keserović, detaljno analizira implementaciju održivosti u poslovanje, s naglaskom na povezanost korporativnog i financijskog sektora. Autorice pružaju smjernice za transformaciju poslovanja prema održivim praksama te ističu ključnu ulogu banaka u poticanju održivog financiranja. U uvodu se naglašava važnost pre-

laska s profitno orijentiranih modela na održive poslovne modele. Poglavlje sadrži pregled regulatornog okvira koji obuhvaća ključne EU regulative, poput EU taksonomije, Direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD) i Uredbe o objavama povezanim s održivosti (SFDR), koje definiraju standarde za održive aktivnosti i povećavaju transparentnost ulaganja. Implementacija održivosti donosi izazove poput složenosti regulative, visokih početnih troškova i potrebe za integracijom ESG faktora u poslovanje, no dugoročne prednosti uključuju veću konkurentnost, pristup povoljnijem financiranju i bolji odnos s dionicima. Banke imaju ključnu ulogu u preusmjeravanju kapitala prema zelenim projektima kroz zelene kredite, stručnu podršku i primjenu AI tehnologija za procjenu klimatskih rizika. Autori zaključuju kako transformacija prema održivom poslovanju nije samo moralna obveza, već i poslovna prilika za dugoročni uspjeh. Međutim, ključna je suradnja između financijskog sektora, korporativnog sektora i države u stvaranju povoljnog okruženja za održive projekte.

Sedmo poglavlje pod naslovom „*Utjecaj kolateralizacije bankovnih aktivnosti na efikasnost poslovnog modela banke: Mehanizmi i posljedice*“, autora prof. dr. sc. Roberta Ercegovca, razmatra regulatorne promjene, tehnike smanjenja rizika i ulogu kolaterala u jačanju stabilnosti bankarskog sustava. Autor istražuje ulogu kolateralizacije u unaprjeđenju upravljanja rizicima, ali istovremeno upozorava na izazove i strukturne rizike povezane s prekomjernom ovisnošću o kolateralima. Nadalje, pružen je pregled zakonskih okvira u EU-u u cilju stavljanja naglaska na važnost usklađivanja pravnih i tehničkih standarda za učinkovitu zaštitu vjerovnika. Transakcije financiranja vrijednosnih papira i ponovna uporaba kolaterala istaknute su kao važni alati za diversifikaciju i optimizaciju bilance banaka. Autor također analizira povezanost kolateralizacije s monetarnom politikom Europske središnje banke (ECB), naglašavajući njezin utjecaj na dostupnost kolaterala i troškove refinanciranja banaka. Zaključno, kolateralizacija donosi značajne prednosti za stabilnost bankarskog sustava, no prekomjerna ovisnost može ograničiti kreditnu aktivnost, posebno prema malim i srednjim poduzećima. Konačno postoji potreba za kontinuiranim nadzorom regulatornih troš-

kova i skrivenih rizika povezanih s promjenama strukture bilance banaka.

Osmo poglavlje pod naslovom „*Disruptivne inovacije kao „Prijetnja“ bankarstvu*“, autora prof. dr. sc. Domagoja Sajtera, usmjereno je na blockchain tehnologiju, kriptovalute i decentralizirane financije (DeFi). Autor analizira izazove i prilike koje ove tehnologije donose, preispitujući tradicionalnu ulogu bankarstva u novom digitalnom okruženju. U uvodnom dijelu poglavlja se ističe kako fintech kompanije i tehnološke inovacije mijenjaju tržište, potičući bržu digitalnu transformaciju banaka. Fintech pruža jednostavnije i brže usluge putem digitalnih platformi, čime izaziva tradicionalne poslovne modele banaka. Ističu se mobilne aplikacije za plaćanje, digitalni novčanici i platforme za crowdfunding, koje istovremeno otvaraju nove mogućnosti i stvaraju regulatorne izazove. Glavni dio poglavlja posvećen je blockchain tehnologiji, koja čini osnovu kriptovaluta i DeFi-a. Objašnjeni su osnovni principi kriptografije i metode uspostave konzensusa poput Proof of Work (PoW) i Proof of Stake (PoS). DeFi je predstavljen kao jedno od najdinamičnijih područja inovacija, omogućujući financijske usluge bez posrednika putem decentraliziranih aplikacija (dApps). Autor naglašava da DeFi ima potencijal transformirati globalni financijski sustav, ali ističe potrebu za daljnjim istraživanjem dugoročnih posljedica ovih tehnologija i rješavanjem otvorenih pitanja poput regulative i sigurnosti.

Deveto poglavlje pod nazivom „*Digitalna transformacija banaka*“, autora dr. sc. Slavena Smojvera i mr. sc. Martine Drvar, bavi se digitalnom transformacijom banaka, analizirajući tehnološke i poslovne pokretače ovog procesa te povezane rizike i organizacijske izazove. Autori ističu kako digitalna transformacija nije samo prilika, već i nužnost za održivost i konkurentnost banaka u suvremenom okruženju. Poglavlje se referira na osnovne pojmove digitalne transformacije i njezin značaj za redefiniranje bankarskih usluga uslijed ubrzanog tehnološkog razvoja i promjenjivih očekivanja klijenata. Tehnološki pokretači uključuju mobilne aplikacije, računarstvo u oblaku, velike podatke (Big Data), strojno učenje i blockchain tehnologiju, koji zajedno omogućuju veću fleksibilnost, personalizaciju i automatizaciju bankarskih procesa. Ri-

zici digitalne transformacije su brojni. Ovisnost o naslijeđenim tehnologijama može usporiti napredak, dok eksternalizacija usluga i računarstvo u oblaku povećavaju operativne i sigurnosne rizike. Kibernetički rizici i potreba za novim kompetencijama u području informacijskih tehnologija dodatni su izazovi koje banke moraju rješavati kako bi osigurale uspješnu transformaciju. U zaključnom dijelu, autori ističu važnost upravljanja ljudskim potencijalima, kibernetičkim rizicima i odnosima s pružateljima usluga kao ključne elemente uspješne digitalne transformacije. Samo banke koje uspješno integriraju nove tehnologije i razvijaju internu kulturu inovacija moći će održati svoju konkurentnost.

Deseto poglavlje pod naslovom „*Implikacije računovodstvenog modela za financijske instrumente na poslovni model banke*“, autorice izv. prof. dr. sc. Mirjane Hladike, s obzirom na ključnu ulogu financijskih instrumenata u poslovanju banaka, naglašava važnost klasifikacije, mjerenja i priznavanja financijske imovine i obveza te kako isto oblikuje poslovne strategije i operativne odluke.

Autorica pruža pregled računovodstvenih standarda relevantnih za banke (MRS 32, MSFI 7 i MSFI 9), koji uređuju priznavanje, mjerenje i financijsko izvještavanje u vezi financijskih instrumenata. Razmatrani su različiti poslovni modeli za upravljanje financijskom imovinom, uključujući mjerenje po amortiziranom trošku, fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak te fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Analiza pokazuje da su očekivani kreditni gubici u hrvatskom bankarskom sektoru općenito smanjeni u razdoblju 2018.–2022., osim u vrijeme pandemije COVID-19, kada su privremeno porasli. Poglavlje naglašava važnost transparentnog financijskog izvještavanja kao temelja za kvalitetno donošenje poslovnih odluka. Ističe utjecaj financijskih instrumenata na regulatorni kapital i financijsku stabilnost banaka, osobito u kontekstu povećanja kamatnih stopa pri čemu se preporučuje konzervativan pristup mjerenju financijske imovine po amortiziranom trošku jer isto smanjuje volatilnosti rezultata poslovanja.

Jedanaesto poglavlje pod naslovom „*Interna revizija u bankama u 21. stoljeću: Stanje, perspektive i izazovi*“, autora dr. sc. Petre Halar i prof. dr. sc. Borisa Tušeka, analizira ulogu interne revizije u bankarskom sektoru, pri čemu je pružen osvrt na suvremene trendove, izazove i perspektive razvoja. Interna revizija je predstavljena kao kontrolna funkcija koja pomaže bankama u upravljanju rizicima, poboljšanju poslovnih procesa i očuvanju stabilnosti bankarskog sustava. Unutar poglavlja pažnja je stavljena na Model triju linija obrane, koji definira uloge interne revizije i drugih kontrolnih mehanizama u učinkovitoj kontroli rizika. Autori također naglašavaju važnost usklađenosti s globalnim i nacionalnim regulativama, kao i profesionalnim standardima koje izdaje Institut internih revizora. Suvremeni trendovi uključuju digitalnu transformaciju interne revizije, usvajanje analize podataka, strojnog učenja i blockchain tehnologije, te primjenu agilne i kontinuirane revizije za pravovremenu reakciju na promjene. U zaključku se ističe kako perspektive razvoja određene su kontinuiranim profesionalnim razvojem internih revizora, posebno u području digitalnih tehnologija i upravljanja kibernetičkim rizicima, a poboljšanje suradnje između triju linija obrane ključno je za povećanje učinkovitosti upravljanja rizicima i sigurnost poslovanja banaka.

zije u bankarskom sektoru, pri čemu je pružen osvrt na suvremene trendove, izazove i perspektive razvoja. Interna revizija je predstavljena kao kontrolna funkcija koja pomaže bankama u upravljanju rizicima, poboljšanju poslovnih procesa i očuvanju stabilnosti bankarskog sustava. Unutar poglavlja pažnja je stavljena na Model triju linija obrane, koji definira uloge interne revizije i drugih kontrolnih mehanizama u učinkovitoj kontroli rizika. Autori također naglašavaju važnost usklađenosti s globalnim i nacionalnim regulativama, kao i profesionalnim standardima koje izdaje Institut internih revizora. Suvremeni trendovi uključuju digitalnu transformaciju interne revizije, usvajanje analize podataka, strojnog učenja i blockchain tehnologije, te primjenu agilne i kontinuirane revizije za pravovremenu reakciju na promjene. U zaključku se ističe kako perspektive razvoja određene su kontinuiranim profesionalnim razvojem internih revizora, posebno u području digitalnih tehnologija i upravljanja kibernetičkim rizicima, a poboljšanje suradnje između triju linija obrane ključno je za povećanje učinkovitosti upravljanja rizicima i sigurnost poslovanja banaka.

KRITIČKA OCJENA DJELA

Analiza naslova, jezika i stila te literature

Naslov knjige jasno odražava njezin sadržaj, naglašavajući fokus na aktualne teme u bankarstvu i modernizaciju sektora kroz inovacije, digitalnu transformaciju i održivo poslovanje. Naslov privlači pažnju stručne i akademske publike, istovremeno pružajući okvir za strukturirano proučavanje suvremenih trendova u bankarstvu.

Jezik i stil knjige odlikuju se jasnoćom, preciznošću i dosljednošću terminologije, koja je usklađena sa standardima financijske, računovodstvene i bankarske struke. Pisanje je prilagođeno širokom rasponu čitatelja, od studenata i znanstvenika do stručnjaka u području bankarstva. Grafički prikazi, tablice i poslovni slučajevi dodatno olakšavaju razumijevanje prezentiranog sadržaja.

Knjiga se temelji na širokom spektru relevantne i recentne literature, uključujući znanstvene ra-

dove, regulatorni okvir i međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI) te službene statistike.

Glavni doprinos knjige

Knjiga pruža sveobuhvatan pregled suvremenih trendova u bankarstvu i ključnih izazova s kojima se banke suočavaju. Povezujući teorijske osnove s praktičnim uvidima, analizom recentnih podataka i zakonskih okvira te prikazima poslovnih slučajeva, autori pružaju jasne uvide u teme poput digitalne transformacije, ESG kriterija, disruptivnih inovacija i računovodstvenih praksi.

Knjiga se izvrsno uklapa u postojeću literaturu o bankarstvu, ali istodobno donosi nove uvide i proširuje postojeće spoznaje. Za razliku od tradicionalnih djela koja se fokusiraju na osnovne funkcije banaka i regulatorni okvir, ova monografija, paralelno se bavi suvremenim temama kao što su održivo financiranje, primjena umjetne inteligencije u procjeni rizika te digitalna transformacija bankarskog sektora. Fokus je stavljen na povezanost inovacija s poslovnim modelima banaka i prilagodbu globalnim ekonomskim i tehnološkim promjenama, čime knjiga predstavlja korisnu dopunu klasičnim udžbenicima za studente ekonomije te vrijedan resurs za bankare i regulatore.

Jedan od značajnih doprinosa knjige je analiza blockchain tehnologije i ekosustava decentraliziranih financija (DeFi), gdje autori uspješno balansiraju između entuzijazma prema inovacijama i opreza zbog rizika koje one donose. Prikazi poslovnih slučajeva, studije iz prakse i dodatna pitanja za promišljanje potiču čitatelje na kritičku analizu i dublje razmatranje obrađenih tema, čime knjiga ne samo da educira već i usmjerava daljnja istraživanja.

Praktična vrijednost knjige očituje se u jasnom i preglednom pristupu temama, koji omogućava jednostavno snalaženje čitateljima različitih

profila, od znanstvenika i studenata do praktičara i regulatora. Interdisciplinarni pristup obogaćuje znanstvenu i stručnu literaturu te čitateljima nudi konkretne uvide i smjernice potrebne za razumijevanje i upravljanje promjenama u bankarskom sektoru. Sveobuhvatan pregled trendova i multidisciplinarni uvidi koje pruža knjiga čine je vrijednim izvorom za sve one koji žele bolje razumjeti transformaciju i budućnost banaka i bankarstva.

ZAKLJUČAK

Monografija „Banke i bankarstvo – trendovi i izazovi“ značajan je doprinos znanstvenoj i stručnoj literaturi o suvremenom bankarstvu. Kroz jedanaest poglavlja, knjiga obuhvaća širok raspon aktualnih tema, pružajući čitateljima sveobuhvatne uvide u ključne aspekte digitalne transformacije, održivog financiranja, korporativnog upravljanja i disruptivnih inovacija. Kombinirajući teorijske temelje s praktičnim uvidima, analiza recentnih podataka, regulatornih okvira i poslovnih slučajeva omogućuje dublje razumijevanje transformacije bankarskog sektora.

Posebna vrijednost ove knjige ogleda se u njezinoj interdisciplinarnoj perspektivi i praktičnoj korisnosti. Prikazi suvremenih trendova, poput primjene umjetne inteligencije i blockchain tehnologije, uz osvrt na promjene regulatornih zahtjeva i evoluciju poslovnih modela, čine ovu monografiju neizostavnim izvorom informacija za stručnjake u području bankarstva, studente ekonomije te regulatore.

U vremenu ubrzanih, u prvom redu, tehnoloških, promjena, i povećane konkurencije, knjiga dolazi kao podrška svima koji žele razumjeti i aktivno sudjelovati u procesu transformacije banaka i bankarstva. Preporučuje se svima koji su usmjereni prema istraživanju i razvoju u području financija kao vrijedan izvor znanja i smjernica za suočavanje s izazovima poslovnog okruženja.